

A szívbeteg gyermekekről

A szívbetegség szó mindmáig rendkívül ijesztően hat, ha meghalljuk. Nem teljesen alaptalanul, mert rögtön az elején tudnunk kell, hogy mint minden betegségnek, ennek is vannak fokozatai, enyhébbtől a legsúlyosabbig.

A magzati életben viszonylag korán alakul ki a szív, melynek dobbanásait már a terhes édesanya hasa fölé helyezett mikrofonnal, természetesen speciális, nagy hangerősítésű készülékkel korán lehet hallani. Ilyenkor mind a mama, mind a kezelőorvosa saját fülével hallhatja az új élet hangját. Szintén a magzati szívhangok adnak útbaigazítást arról, ha a szülés során esetleg valami probléma adódik, például, gyengülnek a szívhangok.

A méhen kívüli élet legelső vizsgálatai közé tartozik a szívhangok vizsgálata, mely az esetek túlnyomó többségében ép szívet mutat. Kis részben azonban előfordul, hogy a magzati szívfejlődés során a két pitvart vagy a két kamrát elválasztó sövényen egy apró lyuk még nem nőtt össze. Előfordulhat, hogy a tüdőben, illetve a szervezet fő ütőerében menő erek nem normális helyről indulnak. Vannak más szívbetegségek is, melyek már az élet első napjaiban is kisebb-nagyobb biztonsággal felismerhetők. Műtetre csak a legsúlyosabb esetekben van szükség, azonban ilyenkor a műtét valóban életmentő lehet. Az eddig felsorolt szívbetegségek a veleszületettek közé tartoznak.

A másik nagy csoportot a szerettek alkotják. Viszonylag sok betegség szövődményképp, különösen, ha a szülő nem az előírásoknak megfelelően adja a gyógyszereket (azokat önként csökkenti, vagy elhagyja) a szervezetet megtámadó vírusok, baktériumok nemcsak tüszős torokgyulladást, skarlátot, stb. okoznak, hanem többnyire másodlagosan a szív külső-belső burkát, sőt a szívizomzatot is megtámadhatják. Ezek az úgynevezett szerzett szívbetegségek csak akkor ismerhetők fel, ha az orvos kifejezetten gondol rájuk. Milyen esetben kell gyanakodni a szülőnek, orvosnak veleszületett, illetve szerzett szívbetegségekre? Ha a megszületett gyermek csak gyengén sír, újraélesztést igényel, színe kezdeti piros-rózsaszínből sápadt sárgára vagy lilára válik, netán elsűrkül. Ezek a figyelmeztető jelek azonnali oxigén adását és orvosi elsősegélyt igényelnek. Néha persze előfordul, hogy nem szívbetegségről, átmeneti zavarról van szó. Sokszor az újszülött osztály orvosa hívja fel a kórházból távozó mama figyelmét, hogy gyermekével keresse fel a körzeti gyermekorvost, aki szükség esetén szakvizsgálatra küldi.

Magyarországon bátran állíthatjuk, hogy mind a megelőzés, mind a szívbetegség gyógyítása terén lehetőségeinkhez képest a világ élvonalába tartozunk. Mind a jól működő körzeti gyermekorvosi hálózat keretén belüli rendszeres egészséges tanácsadás, mind a bölcsődében, óvodában, iskolában rendszeresen járó gyermekorvos a gyermek szívvizsgálatára, általános testi, szellemi fejlődésére nagy gondot fordít, s a legkisebb gyanújel esetén a gyermeket a jól kiépített szakorvos hálózat egyik orvosához küldi.

Mi a szülő feladata? A betegségek megelőzése már a terhes nő életmódjával kezdődik. A fejlődő magzathoz vezető erek szűkülését okozza, ha az édesanya dohányzik, alkoholt, netán kábítószer fogyaszt. Ez nemcsak a szív, hanem egyéb szervek betegségét is okozhatja (szellemi visszamaradottság, túlzottan kis súllyal való születés, későbbi pszichés problémák stb.), hiszen a magzat tápanyag-, vitamin-, oxigénigénye – gyors növekedés, fejlődés miatt – hihetetlenül magas. Az újszülött osztályokon a legkorszerűbb módszerek ellenére nem mindig derül ki azonnal az esetleges betegség, ezért nagy felelősség hárul mindkét szülőre (az apára is), orvosi, védőnői hálózatra, hogy intő jelek esetén megtegyék a szükséges lépéseket. Például gyengén, nehezen szopó, halkán nyöszörgő, síró csecsemő gyanújel lehet. Ha az orvos szívgyógyászhoz küldi a csecsemőt vagy nagyobb gyermeket, a szülőnek nincs jogában felülbírálni az orvos döntését, hiszen ezzel gyermeke életét veszélyezteti, késleltetheti az esetleg szükséges beavatkozás időpontját. A szívbetegségnek nemcsak az élet, hanem a pályaválasztás szempontjából is jelentősége van. Nyilvánvalóan az átlagost meghaladó testi-szellemi, fizikai megterhelést a betegség súlyosságától függően a beteg gyermeknek, később felnőttek feltétlenül kerülnie kell. Ezért idejekorán gondolni kell arra, milyen pályát is ajánljunk gyermekünknek. A szívbetegség azonban nem jelenti a mozgásról, a sportról való teljes lemondást. Rendszeres orvosi felügyelet mellett a speciális könnyített torna, szakszerű úszás, a gyermek testi, szellemi és nem utolsósorban lelki fejlődését nagymértékben elősegíti. Bár mindenképpen fokozottan kell óvni a szívbeteg gyermeket meghűléstől, a hirtelen megterhelésektől, már kisebb megfázás esetén is, talán az átlagostól eltérő gyógykezelésre van szükség. A szülői szeretet és szülői, orvosi, tanári, pszichológiai felkészülés mellett nem szabad hagyni, hogy a gyermek kisebb-nagyobb szívbetegsége miatt az átlagosnál kisebb értékűnek érezze magát.

A terhes gondozás első percétől a gyermek nagykorúvá válásáig, sőt azon túl is mindkét szülő kötelessége, hogy az orvosok maximális segítségét igénybe véve ép, egészséges gyermeket neveljenek. Ehhez ma a társadalom minden segítséget megad, kötelességünk azt igénybe venni.

dr. Valkó Péter Tamás
körzeti gyermekgyógyász főorvos